

Lähtettäjä: Henna Junttila <henna.junttila@sateenkaarikoto.fi>
Lähetetty: tiistai 27. syyskuuta 2022 16.20
Vastaanottaja: Kasvatus- ja opetuslautakunta; Kaupunginhallitus
Kopio: Jalonen Timo
Aihe: Oikaisuvaatimus lautakunnan päätökseen 11005-2022

Hei,

Liitteenä oikaisuvaatimus Kasvatus- ja opetuslautakunnan päätökseen olla korvaamatta Covid-19 pandemiasta aiheutuneita kustannuksia huolimatta siitä että toimenpiteet on edellytetty tehtäväksi.

Ystävällisin terveisin

Henna Junttila

Toiminnanjohtaja

040 7475 106

www.sateenkaarikoto.fi

Sateenkaari Koto ry Y-tunnus 1468795-8

Sateenkaari Koto Oy Y-tunnus 2304925-3

27.9.2022

Asia Sateenkaari Koto Oy:n oikaisuvaatimus koskien Turun kaupungin 21.9.2022 antamaa korona-suojavarusteiden korvauksia koskevaa päätöstä § 91 "Sateenkaari Koto Oy:n vaatimus yksityisen toimijan koronasuojavarusteiden ja ylimääräisten siivouspalveluiden korvaamisesta Covid-19-epidemian yhteydessä"

Sateenkaari Koto Oy (jäljempänä "Yhtiö") vaatii Turun Kaupunkia (jäljempänä "Hankintayksikkö") kohteliaimmin oikaisemaan 21.9.2022 antamansa päätöksen, jolla se on evännyt korona-suojavarusteiden korvaamisen yksityisiltä varhaiskasvatuspalveluiden tuottajilta.

Selvyyden vuoksi todetaan, että kunnan tartuntatautien torjuntaan ja hoitamiseen liittyvä järjestämismvastuu pitää sisällään riittävästä suojavarusteista huolehtimisen kaikissa kuntien järjestämismvastuulla olevissa palveluissa sekä palveluita tuottavien ammattilaisten, että asiakkaiden osalta. Yhtiö katsoo, että Covid-19-pandemian torjuntaan liittyvät ja siitä aiheutuvat ja aiheutuneet suojavälinekustannukset kuuluvat valmius- ja tartuntatautilainsäädännön nojalla julkisen järjestämismvastuun piiriin jäljempänä osoitettavin perustein.

Yhtiö katsoo, että edellä mainittu kuuluu Hankintayksikön järjestämismvastuun piiriin palveluiden tuottamistavasta tai tuottajatahosta riippumatta. Turun kaupunki on saanut huomaattavat summat valtion korvauksia tähän tarkoitukseen ja niitä on käytetty myös Turun oman varhaiskasvatustoiminnan välttämättömään taudilta suojautumiseen.

Järjestämismvastuu poikkeusoloissa on valtiolla ja kunnilla

Valmiuslain (29.12.2011/1552) 2 §:ssä todetaan, että valmiuslailla säädetään viranomaisen toimivaltuuksista ja varautumisesta poikkeusoloihin. Niin ikään valmiuslain 3 §:ssä on tarkemmin määritelty valmiuslain mukaiset poikkeusolot. Tällaiseksi katsotaan esimerkiksi "väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuva tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat" (3.1 § 3. kohta) sekä "vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti" (3.1 § 5. kohta).

Tartuntatautilain (1227/2016) tarkoituksena on lain 1 §:n nojalla ehkäistä tartuntatauteja, niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Niin ikään tartuntatautilain 6 §:n mukaan valtion viranomaisten, asiantuntijalaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien on järjestelmällisesti torjuttava tartuntatauteja sekä varauduttava terveydenhuollon häiriötilanteisiin.

Tartuntatautilain 8 §:ssä puolestaan säädetään aluetasoisesta torjuntatyöstä. Lainkohdan 3. momentin mukaisesti alueellinen varautuminen ja valmiussuunnittelu toteutetaan siten kuin terveydenhuoltolain (1326/2010) 38 §:ssä säädetään, ottaen huomioon myös työterveyshuollon ja yksityisen terveydenhuollon toiminta.

Terveydenhuoltolain 38 §:ssä todetaan, että sairaanhoitopiiriin kuntayhtymän tulee laatia yhteistyössä alueen kuntien kanssa terveydenhuollon alueellinen valmiussuunnitelma, jonka osaksi voidaan katsoa myös jäljempänä osoitettavalla tavalla riittävän suojavälinekapasiteetin ylläpitäminen ja hankinta.

Tartuntatautilain 78 §:n nojalla kuntien järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annettua lakia (733/1992) sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia (1704/2009). Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain 4 §:n 4. ja 5. kohtien mukaisesti kunta voi järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun hankkimalla palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta tai antamalla palvelunkäyttäjälle palvelusetelin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tavoin myös varhaiskasvatuspalvelut ovat kunnan järjestämisvastuulla, ja niitä voidaan tuottaa ostopalvelusopimuksin ja palvelusetelien yksityisten tuottajien toimesta. Viranomaisten edellyttämät suojautumisen ja taudin leviämisen ehkäisemisen toimenpiteet on tullut toteuttaa varhaiskasvatuspalveluissa samoin kuin muissakin palveluissa, joissa asiakkaita kohdataan päivittäin.

Yhtiö kiinnittää Hankintayksikön huomiota siihen, että keväästä 2020 asti meneillään olleessa pandemiatilanteessa esimerkiksi suojavarusteita on jouduttu ja joudutaan hankkimaan ja käyttämään pelkästään Hankintayksikön alueella tuhansien tai kymmenien tuhansien eurojen edestä myös varhaiskasvatuspalveluissa. Yhtiön näkemyksen mukaan nämä kustannukset ovat yksiselitteisesti luettavissa tartuntatautien ehkäisyn yhteydessä syntyneiksi taloudellisiksi vahingoiksi, joiden kustannusten katsotaan kuuluvan kunnan vastattavaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja myös Kuntaliitto ovat kehottaneet alkukesästä 2020 lähtien useaan otteeseen kuntia neuvottelemaan yksityisten tuottajien kanssa ylimääräisten kulujen korvaamisesta. Vaikka STM on korona-asioista vastuussa oleva ministeriö, ei se tarkoita, että korvauksia pitäisi suorittaa vain sosiaali- ja terveyspalveluntuottajille. Suojautuminen ja taudin leviäminen koskee koko yhteiskuntaa ja lainsäädäntö ei muutu sen mukaan, onko kyseessä sote-palvelu vai varhaiskasvatus.

Yhtiö katsoo, että kunnassa asuvilla henkilöillä (olivatpa he työntekijöitä tai asiakkaita) on tartuntatautilain ja sen esitöiden sekä valmiuslaissa säädetyn viranomaisten varautumisvelvoitetta koskevan sääntelyn nojalla oikeus saada suojautumiseen ja hengenvaarallisen taudin leviämisen ehkäisemiseksi tarvittavat välineet kunnan toimesta.

Kuntalaisia on kohdeltava tasapuolisesti riippumatta siitä, tuleeko kunnan järjestämisvastuulla oleva palvelu kunnan vai yksityisen kautta. Suojautuminen kunnan omissa päiväkodeissa on hoidettu verovaroin ja kaikki tarpeelliset materiaalit on toimitettu (suu-nenäsuojaimet, suojahanskat, desinfiointiaineet, koronatapauksissa vaadittavat siivoukset etc.). Suojautumisen kustannukset päiväkodista toiseen voivat vaihdella merkittävästi riippuen mm. siitä, kuinka paljon päiväkodissa on koronapositiivisia lapsia tai työntekijöitä. Kuntien päiväkodeissa kulut on korvattu täysimääräisesti ja samoin tulee toimia myös yksityisten tuottajien kohdalla. Molempien osapuolten kannalta helpoin ja tasapuolisin tapa on korvata tuottajien ostolaskujen perusteella esittämät kustannukset. Toinen vaihtoehto olisi kehittää asiaan jokin laskennallinen systeemi, jonka perusteella kustannuksia voisi korvata. Jälkimmäisessäkin tapauksessa tulisi palveluntuottajalle jättää mahdollisuus esittää lasku niissä tilanteissa, että laskennallinen tulos ei ole oikeudenmukainen suhteessa jo syntyneisiin välttämättömiin kustannuksiin.

Covid-19-pandemiaan liittyvät poikkeusolot alkoivat maaliskuussa 2020 ja suojautumisen tarve on jatkunut kaikissa kunnan järjestämisvastuulla olevissa palveluissa siitä saakka. Hallituksen kehysriihessä 7.4.2020 tehtiin ensimmäiset päätökset koskien sittemmin toukokuussa 2020 annettua valtion talousarviota koronakustannusten korvaamisesta kunnille. Tämän jälkeen valtio on tehnyt useampia

muita koronakustannusten korvaamiseen liittyviä päätöksiä sekä valtionosuuksin että muiden lakien perusteella.

Kuntien järjestämisvastuu edellyttää lakisääteisten palveluiden tuottamista ja niihin tarvittavista resursseista vastaamista. Viimesijainen vastuu edellä mainituista on joka tapauksessa valtiolla, joka on ohjannut ja ohjaamassa kunnille korvauksia suojavälineiden kustannusten korvaamiseksi. Kunta toimii tältä osin välittävänä tahona, koska yksityinen palveluntuottaja ei voi asioida valtion kanssa. Kuntien tulee siten ohjata korvaus sinne, missä näitä kustannuksia on syntynyt riippumatta tuotantotavasta. Vuonna 2020 valtio korvasi koronasta aiheutuneet kulut suoraan kunnille asukaslukupohjaisesti, vuonna 2021 annettiin korvauksia koskeva asetus ja parhaillaan on työn alla vuoden 2022 korvauksia koskeva asetus. Kaikissa näissä päätöksissä edellytetään, että valtiolta kuntaan tuleva korvaus käytetään nimenomaan koronakustannusten hoitoon ja esimerkiksi asetuksen perustelutekstien mukaan sitä on maksettava myös ulkositetuja palveluita tuottaville aiheutuneiden kulujen mukaisesti.

Osa Suomen kunnista on tunnistanut kuntien korvausvelvollisuuden ja on korvannut pandemian aiheuttamia kustannuksia järjestämisvastuullaan olevissa palveluissa kuten varhaiskasvatuksessa, olivatpa ne sitten omia tai yksityisen palveluntuottajan tuottamia.

Yhtiö pyytää Hankintayksikköä kiinnittämään huomiota myös siihen tosiseikkaan, että yksityiselle palveluntuottajalle asetettu palvelun tuottamisessa tarvittavien välineiden ja varusteiden hankinnan katsotaan kuuluvan osaksi normaaliolojen sopimuksia tai palvelusetelisäntöjä. Nyt on kyse kansanterveydellisestä kriisistä ja maailmanlaajuisesta yleisvaarallisesta epidemiasta. Yksityisten toimijoiden omaehtoinen suojautuminen on ollut välttämätöntä ja eittämättä säästännyt ihmishenkiä.

Pandemialta suojautumisessa on kysymys ensisijaisesti asiakkaiden suojelemisesta. Huomioon ottaen pandemiatilanne ja poikkeusolot Yhtiö katsoo, ettei yksityisen palveluntuottajan oma-aloitteisuus tartuntataudin leviämisen estämiseen tarkoitettujen suojavälineiden hankkimisessa millään tavoin poista tai vähennä Hankintayksikön velvollisuutta korvata hankinnoista aiheutunut taloudellinen vahinko.

Yleisellä tasolla Yhtiö toteaa, että suojarusteisiin liittyvät viranomaisohjeet ovat olleet koko pandemian ajan poikkeuksellisen sekavia. Ohjeistukset eivät ole kuitenkaan sisältäneet kannanottoja siihen, että kunnilla ei olisi korvausvelvollisuutta pandemian aiheuttamien kustannusten osalta tai toisaalta rajanneet tiettyjä kunnan järjestämisvastuulla olevia palveluita pois korvausvelvollisuuden piiristä. Päinvastoin useammat valtion lisätalousarviot osoittavat, että valtion tahtotila on ollut yksiselitteisesti se, että kunnat ovat ensisijaisessa vastuussa varautumisesta ja palveluiden järjestämisestä ja saavat siksi mittavat koronakorvaukset verovaroista.

Yksityisille tuleva kompensatio koronakustannuksista on kunnissa selvitettävä kaikilta osiltaan, mukaan lukien myös mahdolliset muut kuin suorat suojarusteista aiheutuvat kustannukset. Suojavälinehankinnoista aiheutuneiden kustannusten lisäksi Yhtiö toteaa, että yksityisille tuottajille on aiheutunut mittavia lisäkustannuksia muun muassa infektiolääkäreiden määräämistä tai viranomaisten poikkeusolo-ohjeistuksista aiheutuneista karanteeneista Covid-19-virukselle altistumisen tai tähän sairastumisen vuoksi.

Myös valtioneuvoston tahtotila on selvä; koronan kustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti ja kuten kuntakirjeissäkin ja mm. lokakuussa annetun asetuksen perusteluosassa todetaan, nämä korvaukset on tarkoitettu myös kunnan järjestämisvastuulla olevia palveluita tuottaville yksityisille toimijoille. Rahat eivät siis ole pois kuntien varhaiskasvatuksen tai muiden toimialojen taloudesta vaan kyse on läpilaskutuksesta. Syksyn 2021 asetukseen sisältyvät § 10 ja § 11:n mukaiset valtion

avustukset ja tuet maksetaan asukaslukuperusteisesti ja asukkaiden osalta ei erotella käyttävtkö he palveluita ja jos käyttävät niin mitä palveluita jne. Nämä valtiontuot kunnille maksettiin/maksetaan kerralla koko vuotta 2021 koskien.

Kyse ei ole vain sosiaali- ja terveystalvueluista, eikä ihmisten henkeä uhkaavaa tautia voida ehkäistä käyttämällä suojaimeia vain joissain palveluissa. Koronatoimien hoito on vastuutettu koko valtioneuvoston osalta sosiaali- ja terveystministeriölle, mutta se ei tarkoita sitä, että kuntien pitäisi maksaa korvauksia vain sosiaali- ja terveystalvueluiden osalta. Jos näin olisi, olisi Turun kaupunki tuottanut myös omat varhaiskasvatustalvuelunsa ilman suojaruusteiden käyttöä ja eikä olisi tehnyt koronasiivouksia mikäli sellainen tilanne olisi kunnan omista tiloissa ilmennyt? Näin toimien Turun kaupungin toiminta olisi ollut edesvastuutonta ja kaupunki olisi asettanut kuntalaisensa mahdolliseen hengen vaaraan tai ainakin vaarantanut heidän terveystään?

Hankintayksikön palveluseleleistä ja palvelusetelisääntökirjoista

Hankintayksikön Palvelusetelin toimintaohjeen Yleisen osa mukaisesti toimintaohjeessa kerrotaan niistä yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajan oikeuksista ja velvollisuuksista, joihin hän sitoutuu, kun Hankintayksikkö hyväksyy palveluntuottajan palvelusetelillä toteutettavan varhaiskasvatustalvueluiden tuottajaksi.

Selvyuden vuoksi todetaan, ettei Palvelusetelin toimintaohjeen yleisessä osassa taikka muissakaan Hankintayksikön palveluseleleille asetetuissa toimintaohjeissa tai muidenkaan yksityisille palveluntuottajille asetettujen velvollisuuksien osalta ole määritelty, että poikkeusoloissa tarvittavien suojaruusteiden tai hoitotarvikkeiden hankinta ja kustannukset kuuluisivat yksityisen palveluntuottajan vastattavaksi.

Lopuksi

Yllä osoitetuin perustein Yhtiö katsoo, että Covid-19-pandemian johdosta syntyneiden suojaruustekustannusten korvaaminen kuuluu valmius- ja tartuntatautilainsäädännön varautumista, suojaruusteitä ja aiheutuneiden vahinkojen korvaamista koskevan sääntelyn nojalla Hankintayksikön vastuulle.

Edellä osoitetun johdosta Yhtiö vaatii Hankintayksikköä oikaisemaan 21.9.2022 tehdyn viranhaltijapäätöksen sekä korvaamaan Covid 19-pandemiassa syntyneet suojaruustekustannukset Yhtiölle yhtiön aiheutuneiden kustannusten mukaisesti.

Annamme mielellämme mahdollisia lisätietoja oikaisuvaatimukseen liittyen.

Varaamme mahdollisuuden tarvittaessa täydentää oikaisuvaatimustamme kaikilta osiltaan myöhemmin.

Sateenkaari Koto Oy, Turku

Hallituksen puheenjohtaja
Henna Junttila

Perhetalo Heideken, Sepänkatu 3, 20700 Turku
henna.junttila@sateenkaarikoto.fi
040 7475 106